

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W RACIBORZU ZA 2017 ROK

Spis treści

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	4
II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ ...	5
III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA	6
3.1. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych	7
3.2. Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania.....	8
3.3. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych.....	9
3.4. Pomoc z zakresu zadań zleconych.	10
3.5. Decyzje odmowne	10
3.6. Usługi opiekuńcze	11
3.7. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej.....	12
3.8. Skierowania do domów pomocy społecznej	13
3.9. Wypoczynek letni dla dzieci	15
IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH	16
4.1. Praca socjalna i kontrakt socjalny	16
4.2. Dodatki mieszkaniowe	17
4.3. Działalność pracowników socjalnych w Schronisku dla Bezdomnych ARKA N i w Centrum Matki z Dzieckiem „MAJA.....	17
4.4. Działalność psychologa	19
V. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA.....	20
5.1. Świadczenia rodzinne.....	20
5.2. Zasiłki dla opiekuna	22
5.3. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.....	22
5.4. Fundusz Alimentacyjny.....	22
5.5. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego	22
5.6. Stypendia socjalne.....	23
5.7. Dodatki mieszkaniowe	23
5.8. Dodatki energetyczne	23
5.9. Świadczenie wychowawcze (500 plus)	23
VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ, MIESZKANIA CHRONIONE.....	24
6.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej.....	24
6.2. Mieszkania chronione.....	27

VII. DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ	27
VIII. SYSTEM WSPARCIA RODZIN ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE.....	29
8.1. Asystenci rodziny	30
8.2. <i>Niebieska Karta</i> . Zespół Intradyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	32
8.2.1. Kampania Społeczna „ <i>NIE dla przemocy</i> ”	34
IX. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	35
9.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego-projekt „Drugiemu Człowiekowi”	35
9.2. <i>Podniesienie poziomu jakości świadczonej pomocy społecznej w Gminie Racibórz</i>	37
X. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	37
10.1. Spotkania, akcje.....	37
10.2. Prace społecznie – użyteczne	38
10.3. Program Aktywizacji i Integracji	39
XI. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW	39
XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	41
WYKAZ TABEL:	42

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu, zwany dalej *Ośrodkiem*, jest jednostką organizacyjną Gminy Racibórz. Działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa: Statutu zatwierdzonego Uchwałą Rady Miasta Racibórz Nr XXI /314 / 2004 z dnia 30 czerwca 2004 r. z późn. zm., Zarządzenia Nr 791/2016 z dnia 17 maja 2016 r. Prezydenta Miasta Racibórz w sprawie akceptacji Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz aktów prawnych wydanych przez Radę Miasta, Prezydenta Miasta Racibórz i Dyrektora Ośrodka.

Ośrodek realizował zadania wynikające z następujących przepisów prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2017 r., poz.1769 z późn.zm);
- 2) Uchwała nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P. z 2015 r., poz.821);
- 3) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz.1952);
- 4) Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2017 r., poz.2092);
- 5) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz.U. z 2017 r., poz. 489 z późn.zm.);
- 6) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz.1938 z późn.zm.);
- 7) Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j.Dz.U. z 2017 r., poz.1579 z późn.zm.);
- 8) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2016, poz. 2046 z późn.zm.);
- 9) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2016 r.,poz.1870 z późn.zm.);
- 10) Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz.1453 z późn.zm.);
- 11) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2198 z późn.zm.);
- 12) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz.180);
- 13) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 697 z późn.zm.);
- 14) Ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. 2017 r., poz.220);
- 15) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci(t.j. Dz.U. z 2017 r. poz.1851).
- 16) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz.1860)

II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2017 r. wydatki Ośrodka zamknęły się kwotą **51 186 520,24 zł.**

Tabela nr 1: Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2017 r. (w PLN)

ROZDZ.	NAZWA	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA WŁASNE DOTOWANE	ZADANIA ZLECONE	RAZEM
85195	Koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	0	0	6 650,00	6 650,00
85202	Domy Pomocy Społecznej	3 633 425,19	0	0	3 633 425,19
85203	Dzienny Dom Pomocy Społecznej	371 460,20	0	0	371 460,20
85205	Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie	18 206,44	0	0	18 206,44
85504	Wspieranie rodziny	62 555,18	23 643,49	0	86 198,67
85501	Świadczenie wychowawcze	0	0	23 348 484,68	23 348 484,68
85502	Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny	138 518,30	0	12 200 846,37	12 339 364,67
85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne i emerytalne	0	78 702,59	80 604,10	159 306,69
85214	Zasiłki i pomoc w naturze	654 249,45	611 830,33	0	1 266 079,78
85215	Dodatki mieszkaniowe	2 716 483,34	0	65 900,13	2 782 383,47
85216	Zasiłki stałe	0	914 667,96	0	914 667,96
85219	Ośrodek Pomocy Społecznej	2 622 293,27	622 649,02	3 552,50	3 248 494,79
85220	Mieszkania chronione	28 308,51	0	0	28 308,51
85228	Usługi opiekuńcze	603 113,50	0	81 164,60	684 278,10
85295	Pozostała działalność	553 832,02	297 989,68	0	851 821,70
	W tym:				
	Program <i>Pomoc państwa w zakresie dożywiania</i>	200 000,00	297 989,68	0	497 989,68
	Prace społecznie-użyteczne	32 539,65	0	0	32 539,65
	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego	321 292,37	0	0	321 292,37
85311	Warsztat Terapii Zajęciowej	1 263 846,76	0	0	1 263 846,76
85415	Stypendia socjalne	39 349,43	144 193,20	0	183 542,63
RAZEM		12 705 641,59	2 693 676,27	35 787 202,38	51 186 520,24

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. w Raciborzu zamieszkiwało 51 093 mieszkańców, czyli o 446 mniej niż w roku 2016.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w 2017 r. udzielił wsparcia 734 rodzinom liczącym 1 595 osób.

Ośrodek stawia wysokie wymagania wobec pracowników socjalnych. Ich podstawowym zadaniem jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz stworzenie na podstawie wywiadu środowiskowego diagnozy w sferach: rodzinnej, zawodowej, mieszkaniowej, finansowej i zdrowotnej. Rozpoznanie zawiera informacje wynikające z relacji klienta oraz pochodzące z zebranej przez pracowników dokumentacji. Celem diagnozy jest określenie funkcjonowania osoby/rodziny, występujących trudności oraz problemów, a także ich przyczyn.

Stosownie do przepisu art. 107 Ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1769 z późn. zm.) pracownicy socjalni przeprowadzają *rodzinne wywiady środowiskowe* w miejscu zamieszkania Stron w szczególności dla potrzeb udzielenia pomocy, jak również w przypadku osób o których mowa w art. 103 cyt. Ustawy.

Wywiad może być także realizowany u osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne, o specjalny zasiłek opiekuńczy lub u osoby pobierającej ww. świadczenia w celu weryfikacji wątpliwości dotyczących okoliczności związanych z niepodejmowaniem lub rezygnacją z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej oraz sprawowaniem faktycznej opieki nad osobą, na którą ubiega się lub pobiera świadczenie.

Ponadto konieczność przeprowadzenia wywiadu może wynikać z potrzeby weryfikacji, czy osoby ubiegające się bądź pobierające świadczenie wychowawcze istotnie sprawują opiekę nad dzieckiem lub gdy zachodzi obawa marnotrawienia przyznanych środków. Nadmieniamy, iż w 2017 r. dla zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom socjalnym w trakcie działań w terenie, Dyrektor wnioskował o asystę funkcjonariusza policji podczas realizacji wywiadu. Wzór kwestionariuszy wywiadu oraz sposób i termin ich przeprowadzenia określa Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Opracowana ocena jest punktem wyjściowym do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą lub rodziną, realizowanego poprzez *kontrakt socjalny*, którego wzór określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru

kontraktu socjalnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 218, poz. 1439). Należy podkreślić, że kontrakt socjalny zawierany jest ze zdecydowaną większością klientów Ośrodka.

Dalej następuje konsekwentna praca socjalna, udzielanie wsparcia, systematyczna ocena oraz ewentualna modyfikacja celów i działań.

Pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej udzielono 250 rodzinom.

Wydano 5 989 decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, w tym w ramach zadań własnych w liczbie 5 894.

3.1. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych

Kryterium dochodowe

Prawo do świadczeń pieniężnych zmieniło się od października 2015 r. i zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wynosi:

- 1) dla osoby samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty **634 zł**;
- 2) dla osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty **514 zł**.

Osoby i rodziny, których dochód przekracza kryterium dochodowe, ale nie przekracza kwoty 150% kryterium dochodowego korzystały z programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.

Formy pomocy

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby życiowej może być przyznany **zasiłek celowy**. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na zakup żywności, opału, leków, odzieży, sprzętu gospodarstwa domowego, kosztów pogrzebu oraz na opłaty za energię elektryczną, gaz, czynsz.

Zasiłek celowy może być również przyznany osobie/rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie/rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby/rodziny.

Inną formą pomocy jest **zasiłek okresowy**, który przyznaje się w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Jeśli osoba lub rodzina marnotrawi przyznane świadczenia bądź własne zasoby finansowe, celowo je niszczy lub korzysta w sposób niezgodny z przeznaczeniem, może nastąpić ograniczenie świadczeń lub odmowa ich przyznania.

Ustawa o pomocy społecznej daje również możliwość przyznania pomocy w formie **świadczenia niepieniężnego**. W przypadku odmowy przyznania albo ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia z pomocy społecznej uwzględnia się sytuację osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o świadczenie lub korzystającej z pomocy, w tym przede wszystkim dobro dzieci.

Tabela nr 2. Zadania własne w 2017 r.

FORMA POMOCY		LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Posiłek - obiady w szkole, wyżywienie w żłobku i przedszkolu		322	36 772	142 061,00
Zasiłek okresowy*		413	2 279	612 455,83
z tego:	środki własne rozdz. 85214	X	X	625,50
	dotacja	X	X	611 830,33
Usługi opiekuńcze	opiekuńcze	151	30 737	603 113,50
	specjalistyczne	114		
Sprawienie pogrzebu		16	16	36 515,00
Zasiłki celowe i w naturze rozdz. 85214 i 85295		449	X	726 374,00
w tym:	zasiłki celowe specjalne	37	59	17 857,00
Opłata za DPS		169	1 705	3 633 425,19
RAZEM				5 781 143,85

*Od 2008 r. gminy otrzymują dotację celową na pokrywanie wydatków na zasiłki okresowe w części określonej w art. 38 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka
wszystkim dobro dzieci.

3.2. Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania

Na realizację powyższego Programu przeznaczono w 2017 r. ogółem **500 000 zł**, z czego środki własne gminy wynosiły **200 000 zł**, a dotacja z budżetu państwa **300 000 zł**.

Zadania wynikające z realizacji Programu wykonano poprzez zapewnienie: wyżywienia dzieciom w żłobku, przedszkolach oraz gorącego posiłku w szkołach i pozostałym osobom

otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej – w formie jednego gorącego dania w punkcie wydawania posiłków prowadzonym przez Caritas Diecezji Opolskiej Rejon Racibórz oraz w formie dowożonych posiłków do klienta przez Kuchnię Caritas Diecezji Opolskiej. Wykonawcy zostali wyłonieni w postępowaniu o udzielenie zamówienia na usługi społeczne.

Pomocą w formie gorącego posiłku lub zasiłku na żywność objęto 744 osoby. Z pomocy w formie posiłków (dzieci w żłobku, przedszkolu, szkole oraz dorośli) skorzystało 381 osób (w tym dzieci dożywiane w ramach programu osłonowego), natomiast 280 osób otrzymało świadczenie pieniężne na zakup żywności (średnia wysokość jednego świadczenia to 247,44 zł).

Zgodnie z rozdziałem V pkt V.2. Załącznika do Uchwały nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „*Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020*”, Dyrektor szkoły lub przedszkola, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, udzielał pomocy w formie posiłku informując o tym fakcie Ośrodek.

Pomoc była udzielana bez konieczności przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydawania decyzji administracyjnych, a środki na zakup posiłków były przekazywane przez Ośrodek na podstawie sporządzonej przez Dyrektora szkoły lub przedszkola listy dzieci i liczby spożytych przez nich posiłków w przyjętym okresie rozliczeniowym. Maksymalna liczba dzieci dożywianych dodatkowo nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych ogółem w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w danym miesiącu na podstawie wydanych decyzji administracyjnych.

W 2017 r. pomocą w ramach programu osłonowego objęto maksymalnie 48 uczniów.

Z analizy danych sprawozdawczych wynika, iż w 2017 r. wydatki na zakup posiłku stanowiły 46% ogółu, natomiast pozostałe 54% to koszty świadczeń pieniężnych na zakup żywności. W 2017 z posiłku skorzystało łącznie 340 osób (w tym 322 dzieci).

3.3. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zasiłek stały to świadczenie przysługujące osobie całkowicie niezdolnej do pracy z tytułu wieku lub niepełnosprawności, natomiast **opłacanie składek zdrowotnych** za osoby

pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Tabela nr 3. Zadania własne dotowane w 2017 r.

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Zasiłki stałe ogółem, w tym z przeznaczeniem dla:	206	2 047	914 668,00
osób samotnie gospodarujących	156	1 617	X
osób pozostających w rodzinie	50	430	X
Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały	184	1 872	78 703,00
RAZEM			993 371,00

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.4. Pomoc z zakresu zadań zleconych.

W ramach zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej Ośrodek udzielił pomocy na kwotę **84 664,60 zł.**

Tabela nr 4. Zadania zlecone w 2017 r.

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	17	3 384	81 164,60
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki przyznane przez sąd	2	17	3 500,00
RAZEM			84 664,60

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.5. Decyzje odmowne

W 2017 r. wydano ogółem 5 989 decyzji administracyjnych z zakresu świadczeń pomocy społecznej (5 894 decyzje z zakresu zadań własnych, natomiast 95 decyzji z zakresu zadań zleconych), w tym 58 decyzji o odmowie przyznania świadczeń.

Do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach wniesiono 53 odwołania od decyzji administracyjnych.

Kolegium rozpatrzyło je następująco:

- 1) 30 decyzji utrzymało w mocy;
- 2) 5 decyzji uchyliło, z czego 3 sprawy przekazało do ponownego rozpatrzenia;
- 3) w przypadku 1 decyzji umorzyło postępowanie odwoławcze ze względu na uchybienie terminu do wniesienia odwołania ;
- 4) stwierdziło uchybienie terminu do wniesienia odwołania jednej decyzji.
- 5) W przypadku 12 decyzji WSA oddaliło skargę;

Na dzień sporządzania sprawozdania 5 decyzji oczekiwało na rozpatrzenie przez SKO.

Tabela nr 5. Decyzje odmowne w 2017 r.

Główna przyczyna odmowy przyznania świadczenia	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA ZLECONE
Marnotrawstwo środków finansowych	3	X
Przekroczone kryterium dochodowe	23	2
Brak współpracy z pracownikiem socjalnym, podawanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym, odmowa złożenia oświadczenia o dochodach	15	2
Niewykorzystanie własnych środków finansowych	4	X
Inne przyczyny (w szczególności brak przesłanki do udzielenia pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, brak szczególnie uzasadnionej okoliczności do udzielenia pomocy w trybie art. 41 ww. ustawy)	9	X
Liczba odmów ogółem	54	4

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.6. Usługi opiekuńcze

Pomoc w formie **usług opiekuńczych** przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi mogą być przyznane również osobie, która ma rodzinę, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą takiej opieki zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Usługami opiekuńczymi objęto 151 osób oraz usługami specjalistycznymi 114 osób. Należy zaznaczyć, że osoba objęta tą formą pomocy może korzystać z obu rodzajów usług jednocześnie. Wydatki gminy z tytułu realizacji usług opiekuńczych wyniosły **603 113,50 zł**.

Z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało 17 osób. Zadanie finansowano z dotacji z budżetu państwa. Ośrodek zrealizował ww. pomoc na kwotę **81 164,60 zł**.

Usługi świadczone głównie u osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych, wymagających pomocy osób innych, którym rodzina nie była w stanie zapewnić specjalistycznej pomocy. Średni koszt jednej godziny usług opiekuńczych wynosił **18,00 zł**, usług specjalistycznych – **22,00 zł**, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi – **21,80 zł**.

W roku 2017 usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były przez Polski Czerwony Krzyż Zarząd Okręgowy w Katowicach.

3.7. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej

Zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań zleconych gminy należy wydawanie decyzji, o których mowa w art. 54, tj. potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przez okres 90 dni.

Podstawowym warunkiem przyznania powyższej pomocy jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego i spełnienie kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej (**634 zł** na osobę samotnie gospodarującą i **514 zł** na osobę w rodzinie). W celu ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej świadczeniobiorcy, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy w trybie i na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Dyrektor Ośrodka jest upoważniony przez Prezydenta Miasta do wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej. Gmina Racibórz w 2017 r. z dotacji otrzymanej z budżetu państwa sfinansowała realizację zadania na kwotę **6 650,00 zł**.

W 2017 r. wydano 58 decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do ww. świadczeń, w tym 32 decyzje potwierdzające prawo do świadczeń, 4 decyzje odmowne, 8 stwierdzających wygaśnięcie decyzji w przypadku objęcia beneficjenta ubezpieczeniem zdrowotnym z innego

źródła lub śmierci, 11 decyzji o umorzeniu postępowania administracyjnego, 1 decyzję w sprawie uchylenia decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń z opieki zdrowotnej oraz 2 postanowienia o sprostowanie omyłki pisarskiej.

3.8. Skierowania do domów pomocy społecznej

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Do skorzystania z prawa pobytu w domu pomocy społecznej konieczne jest zaistnienie przesłanek określonych przepisami ustawy o pomocy społecznej: konieczność całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu przez osobę, której gmina nie jest w stanie zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka; małżonek, zstępni przed wstępnymi; gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Zgodnie z art. 61 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej w przypadku niewywiązywania się osób z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie natomiast przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków. Odpłatność za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej ciąży na gminie tylko wówczas, gdy on sam i osoby mu bliskie nie wnoszą takiej opłaty.

Pobyt w DPS jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. W domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym (raciborskie domy pomocy społecznej: *Złota Jesień*, *Dom św. Notburgi*) średni miesięczny koszt utrzymania ustala Starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do 31 marca każdego roku. Jeśli dochody pensjonariusza są zbyt niskie i nie wystarczają na comiesięczne opłaty, gmina musi wziąć na siebie to zobowiązanie w części lub w całości.

Ośrodek kieruje osoby do raciborskich domów pomocy społecznej w myśl zasady, że osobę kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej.

Osoby kierowane są również do domów pomocy społecznej poza powiat raciborski z powodu braku odpowiedniego typu domu, np. dla osób upośledzonych umysłowo lub w przypadku, gdy przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej danego typu jest krótszy niż w miejscowym domu pomocy społecznej.

Tabela nr 6. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2017 r.

L. P.	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	ODPŁATNOŚĆ (PLN)	Liczba mieszkańców
1.	DPS <i>Złota Jesień</i> w Raciborzu dla osób w podeszłym wieku	3 294	82
2.	DPS <i>Dom św. Notburgi</i> w Raciborzu dla przewlekle psychicznie chorych	2 777	41
3.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie w Gorzycach	3 986,51	2
4.	DPS w Klisinie dla osób przewlekle psychicznie chorych z filiami w Boboluszkach, Bliszczycach i Dzbańcach	3 026,92	12
5.	DPS dla dorosłych Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety w Grabinie	2 810,00	1
6.	DPS dla osób w podeszłym wieku oraz niepełnosprawnych fizycznie w Wilkowicach	3 480,00	1
7.	DPS dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza w Świętochłowicach	3 100,00	1
8.	DPS <i>Sadyba</i> w Bystrej Krakowskiej dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych	3 350,00	2
9.	DPS dla dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie w Zawadzkiem	2 856,71	1
10.	DPS dla dziewcząt niepełnosprawnych intelektualnie "Pałac Różany" prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej w Krzyżanowicach	3 222,00	2
11.	DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych w Głogowie	3 630,00	1
12.	DPS dla Osób w podeszłym wieku w Giżycku	2 637,84	1
13.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Miechowie	2 843,00	1
14.	DPS Ośrodek dla Osób Niepełnosprawnych <i>Miłosierdzie Boże</i> w Mikołowie-Borowej Wsi	3 890,00	1
15.	DPS dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie w Kuźni Nieborowskiej	3 794,00	1
16.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Kadłubie	2 990,00	1
17.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie w Strzelcach Opolskich	3 030,00	4
18.	DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych w Łubie	2 934,99	1
19.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Zbrosławicach	3061,75	1

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Na dzień 31 grudnia 2017 r. w domach pomocy społecznej przebywało 157 mieszkańców skierowanych przez Gminę Racibórz.

W przypadku 33 osób umieszczonych w domach pomocy społecznej rodzina partycypowała w kosztach pobytu w części stanowiącej różnicę między miesięcznym kosztem utrzymania a opłatą wnoszoną przez mieszkańca (z czego 12 rodzin pokryło 100% tej różnicy).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. wydatki na DPS wyniosły **3 633 425,19 zł**. Kwota nie uwzględnia opłat wnoszonych przez rodziny mieszkańców na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej i zawartych umów cywilno – prawnych.

W 2017 r. na konto Ośrodka wpłynęło z tego tytułu **323 396,44 zł**. Kwota została odprowadzona na dochody budżetowe gminy.

W roku 2017 wydano 52 decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej, natomiast według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. na umieszczenie w DPS oczekuje 7 skierowanych.

3.9. Wypoczynek letni dla dzieci

Wytypowano pięcioro dzieci, które w okresie od 8 do 21 lipca wyjechały na wypoczynek letni do Węgorzewa. Organizatorem wyjazdu było Kuratorium Oświaty w Katowicach.

Dzieci biorące udział w zorganizowanym wypoczynku, to dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, bądź rodzin wielodzietnych. W ramach wyjazdu profilaktycznego uczestniczyli w działaniach integracyjnych, pedagogicznych oraz edukacyjnych, których celem było likwidowanie barier pomiędzy rówieśnikami oraz wyrównywanie szans na odpowiedzialne życie w społeczeństwie, a w szczególności: łagodzenie niedostatku wychowawczego w rodzinie i eliminowanie zaburzeń zachowania, promocja zdrowego stylu życia, rozwój zainteresowań, budowanie pożądanых postaw społecznych, poznanie własnej wartości, talentów i mocnych stron.

Wyjazd dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym od zajęć stanowił alternatywną formę spędzenia wolnego czasu, a także umożliwił im poznanie innych sposobów zachowań niż te, które panują w ich rodzinnym środowisku. Aktywny wypoczynek prowadzony w zdrowych i bezpiecznych warunkach w pozytywny sposób wpłynął na rozwój psychofizyczny dzieci.

IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

4.1. Praca socjalna i kontrakt socjalny

Jednym z głównych zadań gminy w zakresie pomocy społecznej jest wykonywanie pracy socjalnej, która dotyczy niemal każdej rodziny zgłaszającej się po pomoc do Ośrodka. Jest to jedna z ważniejszych i jednocześnie pracochłonnych form pomocy, polegająca przede wszystkim na dotarciu do świadomości klienta, że pracownik socjalny chce i może mu pomóc pod warunkiem, że on sam zaangażuje się w proces zmian.

Pracownicy socjalni wspierają proces pozytywnych zmian życia indywidualnych osób oraz rodzin, którym służą w przypadkach nagłych sytuacji kryzysowych, jak i codziennych, osobistych problemów. Pracownik socjalny często pełni funkcję *pogotowia ratunkowego*, będąc po części prawnikiem, pedagogiem, psychologiem, doradcą czy po prostu cierpliwym słuchaczem. Praca socjalna jest ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny i może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. W kontrakcie socjalnym opracowuje się ocenę sytuacji osoby lub rodziny oraz wspólnie z beneficjentem formułuje cele, które ma on osiągnąć dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Narzędzie to określa również uprawnienia i zobowiązania stron (pracownika socjalnego oraz osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc), w ramach wspólnie podejmowanych działań. W związku z tym kontrakt socjalny może być zawierany w określonym etapie metodycznego działania, po pełnym rozpoznaniu i ocenie sytuacji osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc.

Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymanie jego postanowień przez osobę albo rodzinę może stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. W 2017 r. zawarto 86 nowych kontraktów socjalnych.

Dzięki wzmożonej pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi poprzez aktywizowanie klientów do szukania pracy, wypełnianie kart aktywności zawodowej, realizację *Projektu aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY*, utrzymywanie stałego kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy oraz rozmowom pracowników socjalnych z pracodawcami, 31 osobom udało się podjąć pracę.

Beneficjenci uzyskali również pomoc pracowników socjalnych w kompletowaniu dokumentów w celu m. in. uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych czy ustalenia prawa do emerytury lub renty. Zgromadzenie niezbędnych dokumentów umożliwiło 90 klientom uzyskanie własnego lub dodatkowego dochodu.

Prawo do własnego świadczenia emerytalnego z tytułu wieku oraz prawo do własnego świadczenia rentowego nabyło 38 klientów Ośrodka. Wynikiem intensywnej pracy socjalnej w 2017 r. było usamodzielnienie 47 rodzin.

Pracownicy socjalni (4 osoby) pełnią nieodpłatnie funkcje członków Społecznej Komisji Mieszkaniowej. Komisja posiada kompetencje opiniodawcze w zakresie wynajęcia lokali z zasobów Miasta Racibórz oraz dokonuje oceny warunków mieszkaniowych i bytowych osób ubiegających się o wynajęcie lokalu, na podstawie przeprowadzonej wizji w lokalach mieszkalnych.

4.2. Dodatki mieszkaniowe

W 2017 r. przeprowadzane były również wywiady środowiskowe na zlecenie Działu Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych w oparciu o ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.). Ośrodek przeprowadził weryfikację 137 złożonych wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego.

4.3. Działalność pracowników socjalnych w Schronisku dla Bezdomnych ARKA N i w Centrum Matki z Dzieckiem MAJA

Ośrodek w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności współpracuje ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Człowieka *TĘCZA*, realizującym *Program Wychodzenia z Bezdomności*.

W ramach tego programu Stowarzyszenie prowadzi Schronisko dla Bezdomnych ARKA N przy ul. Wiejskiej 18 a oraz Centrum Matki z Dzieckiem MAJA przy ul. Sempołowskiej 5 w Raciborzu.

W 2017 r. Ośrodek wydał decyzje o przyznaniu świadczenia w formie schronienia w ARKA N dla 64 mężczyzn (w tym dla 29 nowych mieszkańców), natomiast do Centrum MAJA dla 10 kobiet i 6 dzieci.

Udało się usamodzielnić 3 rodziny (3 kobiety i 1 dziecko)- dwie z nich otrzymały mieszkanie z zasobów gminy Racibórz, natomiast jedna kobieta podjęła pracę i samodzielnie funkcjonuje w wynajętym mieszkaniu.

Należy dodać, że działalność Centrum wspiera także finansowo Powiat Raciborski. W 2017 r. dotacja z Powiatu na ten cel wyniosła 55 715 zł.

Ogółem przeprowadzono 285 wywiadów środowiskowych z osobami bezdomnymi oraz 75 wywiadów z osobami przebywającymi w Centrum Matki z Dzieckiem MAJA.

Wychodzenie z bezdomności

Pierwszym krokiem w kierunku wychodzenia z bezdomności jest pobyt w noclegowni. Noclegownia czynna jest tylko w porze nocnej w okresie od 1 listopada do 31 marca. Oferuje nocleg w pokoju wieloosobowym, ciepły posiłek, możliwość wykąpania się i zmiany odzieży. Możliwość przenocowania w noclegowni obwarowana jest pewnymi warunkami: osoba korzystająca z noclegowni musi być trzeźwa, uiścić symboliczną opłatę lub wykonać na rzecz placówki drobną pracę porządkową. Co roku, 1 kwietnia, osoby, które prawidłowo funkcjonowały w noclegowni otrzymują skierowanie do Schroniska dla Bezdomnych ARKA N. W 2017 r. było tych osób sześć. Z osobami, które korzystały z noclegowni jest wykonywana systematyczna praca socjalna, osoby te są stale motywowane do utrzymywania abstynencji, podejmowania leczenia. Wszystkie osoby korzystające z noclegowni są informowane, że mają szansę na zamieszkanie w ARKA N pod warunkiem utrzymywania abstynencji i przestrzegania regulaminu noclegowni.

Drugim krokiem jest zamieszkanie w Schronisku dla bezdomnych ARKA N. W 2017 r. przebywały w nim łącznie 64 osoby z Raciborza, z czego 4 osoby wynajęły mieszkanie, 3 osoby zostały umieszczone w domu pomocy społecznej natomiast 1 w hospicjum. Spośród mieszkańców Schroniska 8 osób podjęło pracę, 1 osoba wykonywała pracę w ramach prac społecznie-użytecznych. Ponadto 4 osoby nabyły uprawnienia do emerytury, a 1 osoba do otrzymania zasiłku stałego.

Ogółem w 2017 r. 26 mieszkańców ARKA N pobierało z OPS zasiłek stały z tytułu niepełnosprawności, 6 osób posiadało uprawnienia do renty inwalidzkiej, natomiast uprawnione do emerytury były 4 osoby.

Trzecim krokiem wychodzenia z bezdomności jest wsparcie następcze, które jest realizowane w miejscu pobytu podopiecznego po opuszczeniu placówki całodobowej. Podopieczny w zależności od swojej sytuacji rodzinnej i finansowej może być usamodzielniany do mieszkania socjalnego, komunalnego, rodziny itd. Wsparcie następcze może trwać do dwóch lat od opuszczenia placówki i jest bardzo ważnym elementem całego programu. Z założenia powinno ono zapobiegać zjawisku powrotu do bezdomności. Na tym etapie osoby tracą już status osoby bezdomnej i stają się równoprawnymi mieszkańcami miasta dysponującymi własnym mieszkaniem. Usamodzielnieni podopieczni muszą dysponować własnym dochodem.

Przebywając w Schronisku dla Bezdomnych ARKA N należy przestrzegać obowiązującego w nim regulaminu. Za jego złamanie grozi wykluczenie dyscyplinarne bez prawa powrotu przez kolejnych 9 miesięcy.

W 2017 r. 11 osób zostało wykreślonych dyscyplinarnie (głównie za picie alkoholu), 3 osoby samowolnie opuściły Schronisko.

Ponadto 5 mieszkańców ARKA N w 2017 r. brało udział w Projekcie „Drugiemu Człowiekowi” w partnerstwie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Pracownik socjalny pomaga osobom bezdomnym m. in. w pisaniu pozwów i składaniu wniosków o przydział mieszkania, w załatwieniu bieżących spraw (m.in. kompletowanie dokumentów niezbędnych do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy, dokumentów do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności), udziela porad w zakresie uzyskaniu świadczeń takich jak np. zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia z pomocy społecznej.

4.4. Działalność psychologa

Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia na stanowisku pełnoetatowym psychologa, którego głównym zadaniem jest udzielanie wsparcia psychologicznego, poradnictwa oraz prowadzenie konsultacji zarówno dla klientów Ośrodka, jak również świadczenie ww. form pomocy samym pracownikom OPS– zgodnie z zasadami etyki zawodowej i Kodeksu Psychologicznego.

W 2017 r. w ramach realizacji swoich obowiązków psycholog:

- 1) prowadził w Dziennym Domu Pomocy Społecznej „Iskierka” zajęcia dla uczestników, które miały na celu usprawnienie funkcji poznawczych oraz wsparcie działań podopiecznych w zakresie organizacji zabaw i imprez okolicznościowych;
- 2) wraz z Przewodniczącym Zespołu Interdyscyplinarnego oraz innymi pracownikami Ośrodka brał udział w *Grupie Wsparcia dla Kobiet Doświadczających Przemocy*.
- 3) współtworzył Kampanię Społeczną „*NIE dla przemocy*”, uczestniczył w działaniach związanych z organizacją konkursu plastycznego,
- 4) wspólnie z pracownikiem socjalnym prowadził warsztaty na temat profilaktyki przeciwdziałania przemocy dla uczniów szkół podstawowych;
- 5) w okresie od maja do czerwca realizował projekt składający się z cyklu 8 spotkań „*W rodzinie siła*”, którego celem było wzmocnienie więzi rodzinnych. Zajęcia były kontynuacją projektu „*Uwaga! Janko Muzykant*” z 2016 r.;
- 6) od października do grudnia prowadził *Trening pamięci dla seniorów (60+)*, który składał się z 7 dwugodzinnych spotkań.

V. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA

5.1. Świadczenia rodzinne

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych oraz przysługujących dodatków jest zadaniem zleconym gminy, którego realizację reguluje ustawa o świadczeniach rodzinnych. Świadczenia rodzinne wypłacane są ze środków z dotacji budżetu państwa.

W 2017 r. Ośrodek otrzymał z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych kwotę **12 498 099,00 zł**, wykonanie wyniosło **12 200 846,37 zł**, z czego kwota **11 865 983,68 zł** przeznaczona została na wypłatę świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, a kwota **334 862,69 zł** na pokrycie kosztów związanych z ich realizacją, zakupem sprzętu biurowego oraz wynagrodzeniem pracowników.

Średniomiesięcznie wypłacano świadczenia dla 2 060 rodzin (4 216 świadczeń). Większość beneficjentów korzystających ze świadczeń rodzinnych to rodziny ubogie, gdyż u 36% ogółu klientów przeciętny dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył nawet połowy kwoty kryterium dochodowego (do **400 zł**) warunkującego prawo do świadczeń rodzinnych. Z kolei dochód w przedziale od **400 zł** do **574 zł** osiągnęło 30% rodzin korzystających ze świadczeń, 14% rodzin miało dochód w przedziale od **574 zł** do **674 zł**, natomiast dochód powyżej **674 zł** osiągnęło tylko 20% rodzin.

Okolo 74% beneficjentów korzystających z zasiłków rodzinnych to rodziny, w których wychowuje się jedno lub dwoje dzieci. Rodziny wielodzietne (z trojgiem i więcej dzieci) stanowią 19% ogółu rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego, z czego 7% to rodziny z 4 i więcej dzieci.

W 2017 r. przyjęto 4 026 wniosków i pism o przyznanie świadczeń rodzinnych. Na skutek przyjętej korespondencji wydano:

- 1) 3 254 decyzje przyznające świadczenia rodzinne;
- 2) 378 decyzji odmownych;
- 3) 394 zaświadczenia.

Dodatkowo na świadczenia rodzinne wydano kwotę **157 731,95 zł** jako świadczenia 1 zł za 1 zł.

Tabela nr 7. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne w 2017 r.

L. P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
1	Zasiłek rodzinny	19 798	2 293 105
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	7 228	1 124 678
2.1	urodzenia dziecka	127	127 000
2.2	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	625	252 438
2.3	samotnego wychowywania dziecka	1 075	209 795
2.4	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 350	145 290
w tym:	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	160	14 400
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	1 190	130 890
2.5	rozpoczęcia roku szkolnego	1 064	106 400
2.6	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	55	5 291
w tym:	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	34	3 842
	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	21	1 449
2.7	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 932	278 464
3	Zasiłek rodzinny z dodatkami (poz. 1 + 2)	27 026	3 417 783
4	Zasiłek pielęgnacyjny	14 827	2 268 531
5	Świadczenie pielęgnacyjne	1 451	2 033 495
6	Specjalny zasiłek opiekuńczy	100	52 000
7	Świadczenia opiekuńcze (poz. 4+5+6)	16 378	4 354 026
8	Razem świadczenia (poz. 3 + 7)	43 404	7 771 809
9	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	353	353 000
10	Świadczenia rodzicielskie	1 476	1 363 587
RAZEM (8+9+10)		45 233	9 488 396

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

5.2. Zasiłki dla opiekuna

Z dniem 14 maja 2014 roku weszła w życie ustawa określająca warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekuna osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Na skutek wznowienia postępowania przyznano w roku 2017 zasiłek dla opiekuna 16 osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w związku ze sprawowaniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny na łączną kwotę **96 720,00 zł.**

5.3. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

Ośrodek opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla 92 wnioskodawców opiekujących się osobami niepełnosprawnymi na kwotę **421 040,73 zł.** oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne dla 58 osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne na łączną kwotę **80 604,10 zł.**

5.4. Fundusz Alimentacyjny

Ośrodek w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. wypłacił świadczenia z funduszu alimentacyjnego dla 359 dzieci na ogólną kwotę **1 702 095,00 zł.** Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacane są dla 244 rodzin. Przeciętne miesięczne wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wynosiły **141 841,00 zł,** a przeciętna wysokość świadczenia wynosiła **371 zł.** W 2017 r. Ośrodek otrzymał kwotę **138 393,82 zł** tytułem ściągniętych przez komornika należności od dłużników alimentacyjnych (fundusz alimentacyjny, zaliczki alimentacyjne).

5.5. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego

Ośrodek zarejestrował 239 dłużników alimentacyjnych zamieszkałych na terenie Raciborza mających zaległości z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r.

Podjęto następujące działania wobec dłużników alimentacyjnych:

- 1) wystosowano wezwania o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego u 220 dłużników alimentacyjnych;
- 2) przeprowadzono wywiady alimentacyjne u 77 dłużników alimentacyjnych;
- 3) wystąpiono do urzędu pracy z wnioskiem o aktywizację zawodową dłużników alimentacyjnych pozostających bez pracy w 10 przypadkach;
- 4) wystąpiono do Starostwa o zatrzymanie prawa jazdy w 6 przypadkach;

5) wystąpiono do Prokuratury z wnioskiem o ściganie za przestępstwo w 96 przypadkach.

Zgodnie z uchwałą Rady Miasta tut. Dział Świadczeń Rodzinnych otrzymał w 2017 r. kwotę **150 000 zł** na pokrycie kosztów postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Kwota powyższa stanowi dochody gminy, a pozyskana została z tytułu 40% ściągniętych należności od dłużników alimentacyjnych.

W 2017 r. świadczeniobiorcy złożyli do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach 20 odwołań od decyzji wydanych przez Dział Świadczeń Rodzinnych, z czego 5 decyzji zostało przekazanych do ponownego rozpatrzenia.

5.6. Stypendia socjalne

W roku 2017 Ośrodek otrzymał na realizację wypłaty stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych kwotę **50 000 zł** z budżetu miasta oraz kwotę **161 344 zł** z budżetu państwa.

Na skutek przyjętych wniosków 3 uczniom przyznano zasiłki szkolne na kwotę **3 300 zł**, natomiast stypendia socjalne przyznano 108 uczniom na łączną kwotę **180 242,63 zł**.

5.7. Dodatki mieszkaniowe

Od dnia 1 stycznia 2012 r. wypłata dodatków mieszkaniowych jest realizowana przez Ośrodek. Budżet na w/w zadanie w 2017 roku wyniósł **2 717 006 zł**. W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 2 016 wniosków na dodatki mieszkaniowe, z czego wydano 108 decyzji o odmowie przyznania świadczenia. Decyzją administracyjną przyznano dodatki na łączną kwotę **2 716 483,34 zł**.

5.8. Dodatki energetyczne

Ośrodek od 1 marca 2014 r. również realizuje wypłatę zryczałtowanych dodatków energetycznych, których budżet w 2017 r. wyniósł **66 489,06 zł**. W okresie sprawozdawczym przyjęto 2 320 wniosków na dodatek energetyczny, z czego wydano 18 decyzji o odmowie przyznania świadczenia. W 2017 r. przyznano dodatki na łączną kwotę **64 608,53 zł**. Kwotę **1 291,60 zł** przeznaczono na obsługę zadania.

5.9. Świadczenie wychowawcze (500 plus)

Od dnia 1 kwietnia 2016 r. Ośrodek realizuje wypłatę świadczenia wychowawczego (500 plus), którego budżet na rok 2017 wyniósł **23 542 375 zł**. W okresie sprawozdawczym przyjęto 3 329 wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego. Na skutek przyjętych wniosków przyznano świadczenia dla 4 010 dzieci na kwotę **23 016 340,29 zł**.

Kwota **332 144,39 zł** została przeznaczona na wydatki związane z obsługą i realizacją programu, z czego **238 802,62 zł** to kwota stanowiąca wynagrodzenie dla pracowników zatrudnionych do obsługi ww. świadczenia.

VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ, MIESZKANIA CHRONIONE

6.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej

Dzienny Dom Pomocy Społecznej „Iskierka” przy ul. Ocickiej 13a jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu lokalnym, działającym w strukturze organizacyjnej Ośrodka. Placówka zapewnia wsparcie osobom w wieku emerytalnym, niepełnosprawnym oraz samotnym. Celem działań Dziennego Domu jest utworzenie systemu wsparcia społecznego poprzez zaspokajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych, kulturalnych oraz społecznych, ukierunkowanych na rozwój indywidualnych zainteresowań oraz postaw aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Placówka dysponuje 42 miejscami i jest czynna w dni robocze w godz. 7:00 - 15:00 (we wtorek do godz. 16:00, natomiast w piątek do godz. 14:00).

W ramach pobytu w Dziennym Domu można uzyskać, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, poradnictwo socjalne jak również pomoc w załatwianiu spraw związanych z codziennym funkcjonowaniem, np. w załatwianiu spraw urzędowych).

Poza tym w ramach działalności wydawane są także dla podopiecznych „Iskierki” śniadania, posiłki obiadowe dwudaniowe i podwieczorki. Pomocy oraz wsparcia w DDPS udzielają kierownik, pracownik socjalny, terapeuta zajęciowy oraz psycholog.

Frekwencja

Do DDPS uczęszczały miesięcznie w ciągu roku średnio 32 osoby. W 2017 r. wydano 6 236 obiadów dwudaniowych. Koszt jednego obiadu wynosił **9,10 zł**. Osoby korzystające z usług „Iskierki” uiściły w ramach odpłatności za obiady kwotę **30 815,15 zł**. Dodatkowo mogły one korzystać nieodpłatnie z samodzielnie przygotowywanych śniadań, których wydano 2 768 oraz z okolicznościowych podwieczorków i kawy ze słodyczami dla osób zaangażowanych w terapię zajęciową, których wydano 2 843.

Podopieczni Dziennego Domu Pomocy Społecznej aktywnie uczestniczą w życiu Domu, organizowanych w nim zajęciach terapeutycznych, imprezach okolicznościowych oraz wycieczkach.

Koncerty, występy muzyczne, warsztaty i imprezy okolicznościowe

Przy DDPS działa zespół muzyczny o nazwie „Bez Echa”. Zespół przygrywa również na organizowanych w ramach działalności „Iskierki” imprezach i spotkaniach świątecznych i okolicznościowych.

W ciągu roku zorganizowano dla podopiecznych DDPS wiele ciekawych wydarzeń, jak np.:

- 1) zabawę karnawałową, tłusty czwartek, „Dzień Kobiet”, „Andrzejki”, „Mikołajki”, „Sylwester”, wyjścia do kina „Bałtyk”, zabawy plenerowe i grille, urodziny dla podopiecznych z poczęstunkiem i wykonanymi w terapii zajęciowej prezentami;
- 2) śniadanie Wielkanocne oraz spotkanie opłatkowe dla podopiecznych i zaproszonych gości, podczas którego podopieczni otrzymali paczki żywnościowe;
- 3) zespół „Raciborskie Iskierki” wystąpił na Misyjnym Dniu Chorych w klasztorze Annuntiata.

Organizacja wycieczek

Jednymi z najbardziej lubianych przez podopiecznych Dziennego Domu wydarzeń są bez wątpienia organizowane wyjazdy i wycieczki.

W ubiegłym roku podopieczni mieli okazję wziąć udział w:

- 1) Dniu Seniora, który odbył się w maju w siedzibie Zespołu Pieśni i Tańca Śląsk w Koszęcinie;
- 2) Dniu Skupienia dla dziennych domów seniora, który to odbył się w czerwcu w Gościęcinie-Bryksach;
- 3) sierpniowej wycieczce do Wrocławia.

Współpraca z placówkami oświatowymi, kulturalnymi i innymi

W ramach działalności Dziennego Domu podopieczni wraz z opiekunami aktywnie uczestniczyli w przeróżnych wydarzeniach kulturalnych, jak również sami angażowali się w organizację ciekawych spotkań oraz wydarzeń artystycznych i konkursów, tj:

- 1) Dzieci ze Szkoły Podstawowej z Oddziałami Gimnazjalnymi nr 18 dwukrotnie wystąpiły z programem artystycznym w „Iskierce”, natomiast podopieczni zostali zaproszeni na występ przedszkolaków do Przedszkola nr 20 w Raciborzu;
- 2) Podopieczni wraz z opiekunami wzięli udział w Misyjnym Dniu Chorych w klasztorze Annuntiata;

- 3) Wspólnie z podopiecznymi z Warsztatu Terapii Zajęciowej uczestnicy DDPS wzięli udział w akcji sadzenia drzew w Leśnictwie Syrynia;
- 4) Udział trzyosobowej drużyny "Iskierki" w III Turnieju Szachowym Instytucji Pomocy Społecznej w Kędzierzynie -Koźlu;
- 5) Prelekcja na temat bezpieczeństwa seniorów przeprowadzona przez dzielnicowego Komendy Powiatowej w Raciborzu;
- 6) Organizowano wspólne spotkania i zabawy z podopiecznymi z Dziennym Domem Pobytu nr 5 z Kędzierzyna-Koźla;
- 7) Po raz drugi zorganizowano Konkurs Kulinaryny „Mistrzowie Pierogów”;
- 8) Zorganizowano „Dzień Otwartych Drzwi”, podczas którego Dzienny Dom mieli okazję odwiedzić m.in. mieszkańcy Raciborza, przedstawiciele Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Raciborzu oraz przedstawiciele Rady Seniorów Miasta Racibórz.

Rodzaje technik stosowanych w ramach terapii zajęciowej

W ramach prowadzonej terapii wykorzystano między innymi:

- 1) ergoterapię:
 - a) prace na drutach oraz szydełku, prace krawieckie (serwetki, reperacje odzieży, poduszki) prace z drewna (rekwizyty teatralne, półeczki, aniołki),
 - b) zajęcia z gospodarstwa domowego – przygotowywanie śniadań, wypieków, sałatek, nauka gospodarowania pieniędzmi, nauka obsługi sprzętu AGD,
 - c) zaangażowanie podopiecznych w prace na rzecz Domu – odśnieżanie terenu wokół Domu, grabienie liści, dyżury przy roznoszeniu posiłków,
 - d) pomoc w przeprowadzkach podopiecznych DDPS z mieszkania chronionego do swego własnego;
- 2) arteterapię:
 - a) prace plastyczne (maski karnawałowe, prace z masy solnej, kartki świąteczne, stroiki świąteczne, malowanie farbami żelowymi na szkłe i foli, kwiaty z bibuły, wianki okolicznościowe, prace z papieru, prace z masy papierowej, wiklina papierowa, origami modułowe, decoupage).
- 3) choreoterapię i ludoterapię - ruch przy muzyce (tańce), gry i zabawy.

6.2. Mieszkania chronione

Mieszkanie chronione jest jedną z form pomocy społecznej dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają pomocy i opieki w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb oraz dla ofiar przemocy domowej. Osoby te przygotowują się do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz integrują się ze społecznością lokalną.

Ośrodek w 2017 r. dysponował 3 lokalami (2-3 pokojowymi) z zasobów miejskich. Na dzień 31 grudnia 2017 r. w mieszkaniach przebywało 6 osób dorosłych oraz 4 dzieci.

Łącznie z powyższej pomocy skorzystało 7 dorosłych i 4 dzieci. W związku ze zmianą miejsca zamieszkania jedna osoba zrezygnowała z tej formy pomocy. Podopieczni, którzy zamieszkują w mieszkaniach chronionych mają zapewnioną kompleksową pomoc poprzez wsparcie w postaci terapii zajęciowej, posiłków obiadowych, poradnictwa oraz pomocy finansowej udzielanej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Za powyższe lokale odpłatność w łącznej wysokości **10 832,89 zł** zgodnie z przyznaną decyzją uiściły 4 osoby (1 osoba wraz z mężem), natomiast 2 osoby skorzystały z tej formy pomocy bezpłatnie.

VII. DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ

WTZ jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja powyższego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie pracy. Działalność WTZ finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (90 %) oraz ze środków własnych Powiatu Raciborskiego (10 %).

W 2017 r. w zajęciach prowadzonych w Warsztacie Terapii Zajęciowej uczestniczyło 70 osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Raciborskiego (35 osób posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności, również 35 posiada znaczny stopień niepełnosprawności). Wiodącym schorzeniem jest upośledzenie umysłowe. Zajęcia z uczestnikami w Warsztacie odbywają się 5 dni w tygodniu od 8:00 do 15:00. W okresie od 1.08.2017 r. do 31.08.2017 r. trwała przerwa wakacyjna dla uczestników WTZ.

Integracja społeczna uczestników WTZ

Uczestnicy WTZ brali aktywny udział w kiermaszach i imprezach integracyjnych takich jak: Kiermasz Karnawałowy, Jarmark Św. Marcelego, Obchody Międzynarodowego Dnia Osoby Niepełnosprawnej, Święto Kwiatów na Zamku Raciborskim, Jarmark Bożonarodzeniowy. Ponadto prace podopiecznych, wykonane na zajęciach warsztatowych, były wystawiane i sprzedawane na licznych straganach m.in. wielkanocnym, bożonarodzeniowym, w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu, Galerii Auchan, na Zamku Raciborskim czy w Gmachu Sejmu Śląskiego w Katowicach.

Dochód ze sprzedaży w kwocie **20 776,08 zł** został przekazany na integrację społeczną uczestników z przeznaczeniem na organizację wycieczki do Łaz w dniach od 25 czerwca do 1 lipca 2017 r.

Aktywizacja zawodowa podopiecznych WTZ oraz rozwój sprawności psychofizycznych potrzebnych w pracy

W 2017 r. prowadzone zajęcia rehabilitacyjne miały na celu stworzenie osobom niepełnosprawnym rehabilitacji zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy. Prowadzone zajęcia pozwoliły zapoznać uczestników z działalnością w wybranych zakładach pracy, z którymi Warsztat podjął współpracę polegającą na umożliwieniu uczestnikom zajęć odbycia praktyk zawodowych.

Zawarto umowy o organizację praktyk zawodowych z pięcioma zakładami dla ośmiu podopiecznych Warsztatu, tj. z Urzędem Miasta Racibórz, Agencją Promocji Ziemi Raciborskiej i Wspierania Przedsiębiorczości na Zamku Piastowskim w Raciborzu, Centrum Techniki Zamtech w Raciborzu, Raciborskim Centrum Kultury oraz z hipermarketem E. Leclerc w Racibórz. Wybrane osoby odbywały 2 razy w tygodniu 3- lub 4-godzinne nieodpłatne praktyki zawodowe. Nadzór nad praktykami sprawował terapeuta-trener zawodu oraz wyznaczony w umowie opiekun ze strony zakładu pracy.

Dzięki odbytym praktykom zawodowym dwie osoby podjęły pracę w hipermarkecie E. Leclerc, natomiast kolejne dwie kolejne oczekują na podjęcie pracy. W tym celu Warsztat prowadzi rozmowy z pracodawcami. W sumie aktywizacją zawodową poprzez szkolenie zawodowe oraz podjęcie nieodpłatnej praktyki zawodowej objętych zostało dziesięć osób.

Ponad to trzech uczestników WTZ brało udział w Projekcie „Drugiemu Człowiekowi”, gdzie przeszli ścieżkę aktywnej integracji (społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej). W ramach Projektu organizowane były także kursy zawodowe, które zostały przez nich pozytywnie ukończone.

Oprócz celów rehabilitacji zawodowej podejmowano działania nakierowane na osiągnięcie ogólnych celów rozwojowych zapisanych w Indywidualnych Programach Rehabilitacji dostosowanych do możliwości uczestnika. W tym obszarze uczestnicy podejmowali działania mające na celu rozwój zaradności i samodzielności życiowej.

Roczna ocena postępów rehabilitacji uczestnika WTZ

Realizacja indywidualnych programów rehabilitacji prowadzona w poszczególnych pracowniach została zakończona roczną oceną postępów rehabilitacji wszystkich uczestników Warsztatu, przy czym zostały w niej uwzględnione również wnioski i uwagi przekazane przez samych podopiecznych WTZ. Przekazane informacje pomogły w lepszym sprecyzowaniu preferencji i zainteresowań uczestników oraz określenia nowych kierunków terapii. Wzorem poprzednich lat prowadzono monitoring dalszej ścieżki rozwoju w zakresie samodzielności oraz radzenia sobie w sytuacjach życiowych wśród osób, które zakończyły terapię.

VIII. SYSTEM WSPARCIA RODZIN ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Pomoc dziecku i rodzinie obejmuje swoim zakresem szeroko rozumianą pracę z rodziną i kompleksowe oddziaływanie na nią poprzez pomoc o charakterze profilaktycznym, ochronnym oraz aktywizującym do poszukiwania samodzielnych rozwiązań.

Działania te są realizowane poprzez asystentów rodziny oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Racibórz na lata 2013-2017*.

Cele programu zakładają: prowadzenie zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (m.in. przez Zespół Interdyscyplinarny), profesjonalizację kadry działającej w obszarze przeciwdziałania przemocy, zwiększanie poziomu świadomości społecznej w tym temacie oraz systematyczne monitorowanie problemu przemocy. Zgodnie z ustawą Ośrodek zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną prac ww. Zespołu.

Dnia 25 października 2017 r. Uchwałą Rady Miasta Nr XXXIII/479/2017 został przyjęty *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2021*.

8.1. Asystenci rodziny

W 2017 r. Ośrodek zatrudniał 4 asystentów rodziny, którzy realizowali zadania nałożone na gminę ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- 1) bezpośrednią pracę z rodzicami;
- 2) bezpośrednią pracę z dziećmi;
- 3) działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny;
- 4) organizację własnego warsztatu pracy.

Funkcje asystenta rodziny:

- 1) wsparcie psychologiczno-emocjonalne;
- 2) diagnostyczno-monitorujące;
- 3) opiekuńcze;
- 4) doradcze;
- 5) mediacyjne;
- 6) wychowawcze;
- 7) motywująco-aktywizujące;
- 8) koordynacja działań skierowanych na rodzinę.

Pomocą asystentów w 2017 r. objętych było 70 rodzin, z czego 54 rodziny zostały zobowiązane do współpracy poprzez postanowienie Sądu.

W rodzinach objętych asystenturą wychowywało się 132 dzieci, natomiast 23 dzieci przebywało w pieczy zastępczej. Spośród nich 15 przebywało w rodzinach zastępczych, natomiast 8 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (w Samborowicach, Kuźni Raciborskiej oraz Pogrzebieniu). Do rodziny biologicznej powróciło 4 dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W 2017 r. asystenci zakończyli współpracę z 24 rodzinami, z czego:

- 1) w 8 rodzinach nie osiągnięto zamierzonych efektów pracy;
- 2) 4 rodziny zaprzestały współpracować z asystentem;
- 3) w przypadku 12 rodzin osiągnięto zamierzony efekt pracy, którego skutkiem było usamodzielnienie się.

Praca asystenta z rodziną i na jej rzecz to m.in.:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, w której wychowują się dzieci, co odbywa się w ścisłej współpracy z członkami rodziny i z pracownikiem socjalnym;

- 2) opracowanie planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
- 4) towarzyszenie podczas wizyt np. w urzędach, w sądach, u lekarzy, w szkole itp.;
- 5) wspieranie aktywności społecznej rodzin oraz motywowanie do gospodarowania czasem wolnego dzieciom (wyjścia do muzeum, wspólne odrabianie zajęć domowych, wykorzystanie dodatkowych form wsparcia środowiskowego, jak np. świetlice, kluby młodzieżowe);
- 6) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 7) kontakt z kuratorem, pedagogiem, szkołą;
- 8) motywowanie do podjęcia leczenia w poradniach - poradnie zdrowia psychicznego, poradnie terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu, poradnie specjalistyczne, poradnie służby zdrowia;
- 9) pośredniczenie w przekazywaniu ubrań, mebli, sprzętu AGD dla rodzin objętych asystenturą.

Główne problemy w rodzinach:

- 1) alkoholizm;
- 2) bezrobocie;
- 3) wielodzietność;
- 4) samotne macierzyństwo;
- 5) choroby psychiczne;
- 6) zadłużenia;
- 7) brak organizacji wolnego czasu dzieciom;
- 8) problemy w załatwianiu spraw urzędowych.

Asystenci prowadzą monitoring rodzin, zwłaszcza sytuacji dzieci w tych rodzinach, z uwagi na trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Działania te mają charakter regularnych wizyt w miejscu zamieszkania, stałego kontaktu telefonicznego (także po godzinach pracy w OPS) z członkami rodzin i służbami społecznymi.

8.2. *Niebieska Karta*. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Pracownicy socjalni w swojej pracy posługują się formularzem *Niebieska Karta*. Tryb postępowania w przypadku zaistnienia przemocy w rodzinie określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) w sprawie Procedury *Niebieskie Karty* oraz wzorów formularzy *Niebieska Karta*.

W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W myśl art. 9d ust. 2 ustawy z 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) procedurę udzielania pomocy wszczynają przedstawiciele

jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Osoby te, które jako pierwsze miały kontakt z ofiarą przemocy, wypełniają formularz A (załącznik nr 1 do rozporządzenia). Następnie w ciągu 7 dni przekazują go do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. Ten z kolei przekazuje go członkom zespołu lub grupie roboczej nie później niż po 3 dniach od daty przyjęcia.

Ofiara przemocy otrzymuje formularz B (załącznik nr 2), gdzie znajdzie informacje m.in. o formach pomocy, które jej przysługują. Dalsze działania wobec ofiar przemocy podejmuje się na podstawie formularza C (załącznik nr 3) np. w kwestii realizacji indywidualnego planu pomocy i organizacji wsparcia medycznego lub socjalnego. Praca ze sprawcą przemocy odbywa się natomiast po uzupełnieniu formularza D (załącznik nr 4). Zakończenie procesu udzielania pomocy nie wymaga wypełnienia *Niebieskiej Karty*.

W 2017 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie otrzymał 142 *Niebieskie Karty*, z czego:

- 1) 122 sporządzonych przez funkcjonariuszy Policji;
- 2) 5 wpłynęło od przedstawicieli placówek oświatowych;
- 3) 9 sporządzili pracownicy socjalni Ośrodka;
- 4) 4 otrzymano z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 5) 2 zostały sporządzone przez placówki służby zdrowia.

Do każdej sporządzonej *Niebieskiej Karty* powołano grupę roboczą, której celem było opracowanie planu pomocy rodzinom zagrożonym przemocą. Odbyło się zatem 142 spotkań grup roboczych.

Członkowie grup spotykali się w trybie interwencyjnym, a skład członków był ruchomy i zależny od indywidualnych potrzeb poszczególnych rodzin. W grupach roboczych brali udział dzielnicowi, w których rewirze zamieszkuje dana rodzina, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni, pedagodzy, przedstawiciele placówek oświatowych, do których uczęszczają dzieci zagrożone przemocą, psycholog oraz przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przedstawiciele poszczególnych instytucji opracowywali i realizowali indywidualny plan działania pomocy rodzinie, diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny.

Dobra współpraca, wymiana spostrzeżeń oraz podejmowanie konkretnych działań w znacznym stopniu pozwoliły usprawnić pracę instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Celem działania Zespołu Interdyscyplinarnego jest:

- 1) usprawnienie systemu przepływu informacji oraz reagowania na zidentyfikowane problemy społeczne, w tym w szczególności przemocy w rodzinie;
- 2) zintegrowanie działań instytucji i organizacji odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających z *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony ofiar Przemocy na lata 2013-2017*;
- 3) umożliwienie tworzenia grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W 2017 r. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego wraz z innymi pracownikami Ośrodka prowadził działania w ramach *Grupy Wsparcia dla Kobiet Doświadczających Przemocy*. Głównym celem oraz założeniem *Grupy* było udzielenie uczestniczkom wsparcia emocjonalnego, porad oraz wskazań, w jaki sposób mogą przezwyciężyć swoją bezradność.

Spotkania odbywały się cyklicznie, począwszy od lutego, w każdy pierwszy czwartek miesiąca. Średnio w *Grupie Wsparcia* uczestniczyło 5-6 kobiet.

8.2.1. Kampania Społeczna „NIE dla przemocy”

W 2017 r. Ośrodek prowadził Kampanię Społeczną „NIE dla przemocy”, w ramach której organizowane oraz prowadzone były działania mające na celu podniesienie poziomu wiedzy na temat negatywnych skutków stosowania przemocy, wzmocnienie działań profilaktycznych oraz ogólne uwrażliwienie społeczeństwa na zjawisko przemocy.

W ramach akcji zorganizowano:

- 1) konkursy plastyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych;
- 2) wydano informator dla mieszkańców Gminy Racibórz zawierający dane w zakresie miejsc, gdzie znajdujące się w trudnej sytuacji rodziny mogą skorzystać z pomocy oraz wsparcia;
- 3) uruchomiono anonimową internetową poradnię, gdzie specjaliści udzielają pomocy oraz wsparcia;
- 4) w szkołach prowadzono pogadanki i wykłady pod hasłem „Nie dokuczaj drugiemu”;
- 5) w ramach zwiększenia dostępu do wiedzy i świadomości związanej z problemem przemocy domowej wprowadzono do witryny internetowej Ośrodka zakładkę, informującą o możliwościach uzyskania pomocy w tym temacie.

IX. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

9.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego- projekt „Drugiemu Człowiekowi”

Ośrodek jako Partner projektu „Drugiemu Człowiekowi” realizuje projekt w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego w ramach Osi *Priorytetowej IX Włączenie społeczne, Działania 9.1 Aktywna Integracja, Poddziałanie 9.1.6 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym* pod tytułem: „Drugiemu Człowiekowi”.

Projekt realizowany jest we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Raciborzu (Lider) oraz innymi gminami powiatu (Partnerzy) w ramach zawartej umowy partnerskiej z dnia 17.12.2015 r. Reprezentantem Starostwa Powiatowego jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu a Miasta Racibórz – Ośrodek Pomocy Społecznej.

Głównym celem projektu jest kompleksowe wsparcie osób doświadczających wykluczenia społecznego poprzez podniesienie ich kompetencji społecznych, kwalifikacji zawodowych, zdolności do zatrudnienia oraz pomoc w zapewnieniu równych szans w dostępie do rynku pracy. Do osiągnięcia celu głównego projektu zostaną wykorzystane usługi aktywnej integracji: społeczne, zawodowe, edukacyjne oraz zdrowotne.

Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Środki finansowe zostały przyznane w formie dotacji na podstawie umowy z dnia 31.12.2015 r. zawartej pomiędzy Województwem Śląskim (pełniącym rolę „Instytucji Pośredniczącej”) a Powiatem Raciborskim (zwanym „Beneficjentem”). Umowa zawarta była na okres od 01.01.2016 r. do 31.12.2017 r.

Warunkiem udziału w projekcie było wniesienie wkładu własnego w wysokości **106 084,35 zł**. Całkowita wartość projektu na lata 2016 - 2017 wynosi **707 229,00 zł**.

Na realizację projektu w 2017 r. *zaplanowano* łączną kwotę **490 689,00 zł** (w tym wkład własny w wysokości **69 544,00 zł**). *Wydatkowano* kwotę **321 292,37 zł** (w tym wkład własny w wysokości **51 131,71 zł**).

W 2017 r. uczestniczyły w projekcie 44 osoby: 27 kobiet i 17 mężczyzn. 37 osób ukończyło szkolenia zawodowe, w ramach których 16 osób uzyskało nowe zawody (certyfikowane kwalifikacje zawodowe). Na dzień 31.12.2017 r. 10 osób, które uczestniczyły w projekcie, podjęło lub kontynuuje zatrudnienie, natomiast pozostali czynnie pracy poszukują.

Uczestnicy mieli możliwość skorzystania z niżej wymienionych form pomocy:

- 1) wsparcie psychologiczne;
- 2) doradztwo zawodowe- w ramach podsumowania Indywidualnego Planu Działania;
- 3) praca socjalna;
- 4) wsparcie asystenta rodziny;
- 5) działań o charakterze społecznym, w ramach którego odbyły się takie spotkania/szkolenia jak:
 - a) spotkania integracyjne- zabawa karnawałowa oraz piknik rodzinny (dla uczestników oraz ich rodzin);
 - b) treningi zachowania w miejscach publicznych- wyjazd do kina, wyjście do restauracji (spotkanie wigilijne);
 - c) „Zarządzanie czasem własnym oraz budżetem gospodarstwa domowego”;
 - d) „Szkola rodzica-jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły”, ukazujące wagę roli komunikacji w relacjach dziecko-rodzic.
- 6) działań o charakterze zdrowotnym, w ramach którego przeprowadzono szkolenia:
 - a) „Warsztaty dbania o higienę osobistą i własny wizerunek”, uświadamiający jak ważne jest dbanie o higienę w kontekście zdrowotnym, rodzinnym, społecznym oraz zawodowym. W ramach szkolenia przeprowadzono warsztaty praktyczne (podstawowe zagadnienia z zakresu stylizacji oraz wizażu),
 - b) „Poradnictwo specjalistyczne- promocja zdrowia z modułem pierwszej pomocy”, prowadzone przez specjalistów, lekarzy oraz ratownika medycznego. Spotkania podzielone były na 4 moduły: „Uzależnienia”, „Zdrowie dziecięce”, „Edukacja płciowo-moczowa kobiet i mężczyzn”, „Kurs pierwszej pomocy”.
- 7) w ramach aktywizacji edukacyjnej zostały przeprowadzone kursy zawodowe, które były dobierane zgodnie z preferencjami uczestników oraz z uwzględnieniem ustalonego Indywidualnego Planu Działania. Zorganizowano następujące kursy:
 - a) „Kucharz z modułem obsługa kas fiskalnych”;
 - b) „Magazynier z modułem obsługa wózka widłowego”;
 - c) „Siostra PCK”;
 - d) „Specjalista ds. kadr i płac”;
 - e) „Prawo jazdy kat. B”;
 - f) „Palacz kotłów CO” oraz „Eksploatacja sieci i urządzeń elektrycznych”.

Z myślą o uczestnikach projektu utworzono także punkt konsultacyjny, który mieścił się na ul. Londzina 46/9 w Raciborzu. W ramach punktu konsultacyjnego mogli oni skorzystać z różnego rodzaju wsparcia jak np.: rozmowy z pracownikami projektu, korzystania z sali komputerowej z dostępem do Internetu, pomocy w zakresie poszukiwania pracy lub, w ramach integracji społecznej) spotkać się ze sobą i porozmawiać. Do punktu zainteresowani mogli przychodzić z dziećmi, dla których przygotowano kącik zabaw. By stworzyć uczestnikom możliwie dogodny dostęp do skorzystania z punktu, był on czynny codziennie w godzinach pracy Ośrodka oraz we wtorki i środy w godzinach popołudniowych.

9.2. Podniesienie poziomu jakości świadczonej pomocy społecznej w Gminie Racibórz

Ośrodek Pomocy Społecznej we wrześniu 2017 r. złożył wniosek do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach działania 2.5 Power Skuteczna pomoc społeczna. Wiedza, edukacja, rozwój. Przedmiotem konkursu jest dofinansowanie projektów mających na celu wyłonienie ośrodków pomocy społecznej, w których nastąpi wdrożenie szeregu usprawnień organizacyjnych polegających na oddzieleniu pracy administracyjnej od pracy socjalnej oraz usług socjalnych. Złożony wniosek został oceniony pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym, wnioskowana kwota dofinansowania to **244 501,30 zł**.

X. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Pracownicy Ośrodka w toku codziennych obowiązków podejmują na bieżąco współpracę z Policją, Strażą Miejską, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, kościołami i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą / rodziną. Ośrodek włącza się w różnego rodzaju inicjatywy prowadzone na terenie miasta Racibórz.

10.1. Spotkania, akcje

W ramach akcji „Wigilia dla samotnych” wytypowano 40 osób samotnych, w podeszłym wieku, które w dniu 23.12.2017 r. wzięły udział w spotkaniu wigilijnym zorganizowanym przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Racibórz.

Pracownicy socjalni Ośrodka w 2017 r. wydali 334 skierowania (dla 790 osób) uprawniających do otrzymania pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020; edycja 2017; współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), realizowanego we współpracy ze Śląskim

Bankiem Żywności i lokalną organizacją pozarządową, tj. Stowarzyszeniem Artystyczno – Społecznym "Pracownia Przyszłości", która do czerwca 2018 r. realizuje dystrybucję produktów żywnościowych dla mieszkańców Gminy Racibórz w ramach ww. Programu.

Nadmienia się, iż skierowania uzyskały zarówno osoby prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe jak również osoby, które w strukturze rodziny posiadają kilku członków.

Bezpłatną pomoc żywnościową mogli uzyskać osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej w rozumieniu art. 7 ustawy o pomocy społecznej /t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1769 z późn. zm/, przy równoczesnym spełnieniu kryterium dochodowego, które w omawianym przypadku dla jednoosobowego gospodarstwa domowego wynosi **1268,00 zł**, natomiast dla osoby w rodzinie – **1028,00 zł**. W punkcie dystrybucji żywności osoby uprawnione mogły uzyskać różne rodzaje produktów spożywczych.

Nadmienić także należy, iż pracownicy Ośrodka w 2017r. wytypowali 20 osób – chętnych do udziału w projekcie "BEZPIECZNIE WE WŁASNYM DOMU – nowoczesne technologie w usługach opiekuńczych dla seniorów i osób nie w pełni samodzielnych z podregionu rybnickiego"; współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

10.2. Prace społecznie użyteczne

Ośrodek Pomocy Społecznej we wrześniu 2017 r. złożył wniosek do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki SW dniu 18 stycznia 2017 r. zostało podpisane Porozumienie nr 1/01/2017 pomiędzy Starostą Powiatu Raciborskiego i Prezydentem Miasta Racibórz w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych.

Program jest jedną z form przeciwdziałania całkowitemu wykluczeniu z rynku pracy, łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia oraz możliwości aktywizacji społecznej oraz zawodowej. Kandydaci do podjęcia pracy musieli być zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku oraz korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. Prace wykonywane przez osoby obejmowały najczęściej czynności, które są niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania placówek korzystających z tej formy wsparcia.

Program ten dał uczestnikom możliwość uzyskania świadczenia, które stanowiło dla nich istotne źródło utrzymania. W ramach prac mogli oni przepracować do 10 godzin tygodniowo, gdzie koszt jednej godziny wynosił 8,10 zł. Świadczenia dla osób wykonujących prace społecznie użyteczne w 40% pokrywał Urząd Miasta, a w 60% Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu (środki Funduszu Pracy).

Na podstawie planu potrzeb 28 jednostek złożyło zapotrzebowanie na organizację prac w 2017 r., w ramach których łącznie przepracowało 45 osób. Dzięki programowi zatrudnienie otrzymały dwie osoby.

Raciborskie placówki chętnie zatrudniały osoby w ramach prac społecznie użytecznych, ponieważ poprzez wykonywanie prostych, ale czasochłonnych czynności (najczęściej porządkowych) wspierały pracowników poszczególnych jednostek. Uczestnicy programu natomiast zdobyli doświadczenie zawodowe, które zwiększyło ich szanse na uzyskanie pracy na otwartym rynku pracy.

10.3. Program Aktywizacja i Integracja

W dniu 01.02.2017 r. zostało zawarte porozumienie nr CAZ/RP.680.11.2017.MB w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych w ramach Programu Aktywizacja i Integracja pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy w Raciborzu a Miastem Racibórz, zapewniające współpracę oraz sprawną wymianę informacji dotyczących osób bezrobotnych, zarejestrowanych w PUP, korzystających jednocześnie z pomocy OPS.

Program realizowany był w okresie od lutego do sierpnia, w cyklach dwumiesięcznych. Łącznie wzięło w nim udział osiem osób.

XI. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW

W 2017 r. jedna osoba rozpoczęła studia podyplomowe 2- semestralne w Wyższej Szkole Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach na kierunku: Prawo Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, dwie osoby rozpoczęły specjalizację z zakresu Organizacji pomocy społecznej w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu. Kształcenie ww. pracowników finansowane jest ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

Poza tym jeden pracownik rozpoczął specjalizację z zakresu Organizacji pomocy społecznej w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu, jeden pracownik kontynuuje studia II stopnia na Uniwersytecie Opolskim na kierunku: Praca socjalna. Jeden pracownik Warsztatu Terapii Zajęciowej podjął naukę w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Raciborzu- kierunku Terapia zajęciowa.

W 2017 r. pracownicy Ośrodka korzystali z licznych szkoleń oraz brali udział w konferencjach, warsztatach i spotkaniach organizowanych m.in. przez takie firmy jak: Centrum Szkoleń TAXUS z Krakowa, ERUDIUM z Krakowa, Profilaktyka KIER

z Krakowa, Opolskie Centrum Demokracji Lokalnej, OTI z Krakowa, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Otoczenia SPEKTRUM, EURODIRECT z Krakowa, OPS w Czerwionce-Leszczynach, Śląski Urząd Wojewódzki oraz Urząd Marszałkowski w Katowicach oraz Subregion Zachodni z Rybnika. W rozbiciu na poszczególne działy kształtuje się to następująco:

1. ***Dział Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych***– 3 pracowników uczestniczyło w szkoleniach z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego „500 plus”, Kodeksu Postępowania Administracyjnego w jednostkach pomocy społecznej.
2. ***Dział Realizacji Świadczeń i Administracji***– 7 pracowników uczestniczyło w szkoleniach z zakresu gminnego modelu świadczenia usług opiekuńczych na rzecz osób starszych, czasu pracy, prawa zamówień publicznych i zasad konkurencyjności w EFS, sporządzania rocznego sprawozdania z udzielonych zamówień publicznych, reformy ochrony danych osobowych oraz z zakresu rewitalizacji oraz projektów unijnych. Jedna osoba ukończyła kurs archiwalny drogą on-line.
3. ***Dział Finansowo-Księgowy***– 6 pracowników uczestniczyło w szkoleniach z zakresu księgowości w Ośrodkach Pomocy Społecznej, akcji wymiarowej w zakładach pracy, zmian do ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, odsetek za zwłokę, klasyfikacji budżetowej w 2017 r. oraz podatku dochodowego od osób fizycznych VAT w zakładach pracy.
4. ***Dział Pomocy Środowiskowej***– 14 pracowników uczestniczyło w szkoleniach z zakresu pomocy społecznej, ustalania odpłatności za DPS, dokumentacji asystenta rodziny, diagnozy różnicowej chorób psychicznych, ochrony zdrowia psychicznego, ustawy „Za Życiem”, Kodeksu Postępowania Administracyjnego w jednostkach pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, procedury *Niebieskiej Karty*;
5. ***Dzienny Dom Pomocy Społecznej***- 1 terapeuta uczestniczył w warsztatach z Arteterapii.

Kadra kierownicza Ośrodka uczestniczyła w ramach Akademii umiejętności menadżerskich w bloku szkoleń i warsztatów organizowanych przez Prezydenta Miasta Racibórz oraz Ośrodek Kształcenia Samorządu Terytorialnego im. W. Pańki w Katowicach na temat prawa pracy dla osób kierujących zespołami pracowniczymi, funduszu socjalnego, sprawozdania

z udzielonych zamówień publicznych, budowania zespołu, delegowania zadań i zarządzania czasem własnym oraz efektywnego prowadzenia rozmów z pracownikami.

Ponad to Ośrodek zorganizował superwizję pracy socjalnej dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny. Formuła superwizji miała charakter cyklicznych spotkań i skupiała się wokół problematyki związanej z tematem przeciwdziałaniem zjawisku przemocy.

Wszyscy pracownicy OPS uczestniczyli w szkoleniu „Ochrona danych osobowych”, zorganizowanym przez Grupę Format z Rybnika.

Organizacja praktyk zawodowych

Ośrodek podpisał umowy i porozumienia w ramach odbycia praktyk z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Województwa Śląskiego w Raciborzu oraz z Uniwersytetem Opolskim. Umowy i porozumienia na odbycie praktyki szkolnej i studenckiej zostały podpisane na szeroki zakres zdobywania doświadczenia przez praktykantów między innymi w zakresie funkcjonowania OPS oraz WTZ.

Ogółem w 2017 r. praktykę odbyło 15 osób, w tym 5 osób zakończy praktykę w I półroczu 2018 r. Wszechstronne doświadczenie, poszerzenie kwalifikacji oraz zdobycie nowych umiejętności pozwoli praktykantom wykorzystać zdobytą wiedzę w zatrudnieniu na poszczególnych stanowiskach pracy. Pracownicy Ośrodka wnieśli dużo starań i zaangażowania w tym zakresie.

XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek zatrudnia wysoko wyspecjalizowaną kadrę pracowników niosących pomoc mieszkańcom Miasta Racibórz. Poprzez udzielanie wsparcia emocjonalnego, okazywanie szacunku, zrozumienia i troski pomaga mieszkańcom Raciborza odzyskać wiarę we własne możliwości i nadzieję na wyjście z sytuacji kryzysowej.

W głównej mierze Ośrodek dba o to, aby:

- 1) raciborskie dzieci miały dostęp do obiadów w szkołach, wyżywienia w żłobku i przedszkolach oraz dostęp do podręczników, pomocy naukowych i wakacyjnego wypoczynku;
- 2) potrzeby seniorów były zabezpieczone poprzez zapewniony pobyt w placówkach całodobowej opieki, w tym w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych, pielęgnacyjnych, hospicjach (dostosowanych do potrzeb

- i stanu klinicznego mieszkańca), a także w Dziennym Domu Pomocy Społecznej, w ośrodkach wsparcia, w tym w mieszkaniach chronionych;
- 3) osoby niepełnosprawne i osoby chore psychicznie nie były marginalizowane przez społeczeństwo, ale aktywnie uczestniczyły w życiu miasta, korzystając ze wsparcia w ramach pracy socjalnej, profesjonalnego poradnictwa, czy też specjalistycznych usług opiekuńczych;
 - 4) usługi opiekuńcze realizowane w środowisku dla mieszkańców naszego miasta były dostosowane do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i przedłużyły im funkcjonowanie w środowisku lokalnym;
 - 5) osoby ubogie i nieubezpieczone miały zapewniony dostęp do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia oraz zapewnione leki ratujące im życie;
 - 6) osoby lub rodziny miały zapewnione schronienie, posiłek i niezbędne ubranie, jeżeli są ich pozbawione;
 - 7) poprzez szybkie reagowanie w kryzysie ekonomicznym rodziny, zapobiec wykluczeniu społecznemu, powstawaniu dysfunkcji w zakresie braku możliwości zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych oraz bezdomności;
 - 8) szkolenia i kursy zawodowe skierowane do osób długotrwale bezrobotnych przyczyniły się do podwyższenia dotychczasowych lub zmiany już posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia nowej wiedzy i umiejętności praktycznych;
 - 9) wspierać rodziny w pełnieniu ich podstawowych funkcji, głównie w zakresie opieki i wychowywania dzieci;
 - 10) świadczoną Wnioskodawcom pomoc oraz pracę socjalną cechowała wysoka efektywność, profesjonalizm, a także aby wszelkie formy wsparcia były w sposób ciągły dostosowywane do dynamicznie zmieniających się oczekiwań i zapotrzebowani społecznych;
 - 11) katalog świadczeń pomocowych poszerzać o działania wynikające z realizacji projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej.

WYKAZ TABEL:

Tabela nr 1. Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2017 r. (w PLN)	5
Tabela nr 2. Zadania własne w 2017 r.....	8
Tabela nr 3. Zadania własne dotowane w 2017 r.	10
Tabela nr 4. Zadania zlecone w 2017 r.	10
Tabela nr 5. Decyzje odmowne w 2017 r.....	11
Tabela nr 6. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2017 r.....	14
Tabela nr 7. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne w 2017 r.	21